

Інформаційна безпека як складова національної безпеки: теоретичні підходи до її суті

Ольга Мартин

Кафедра права та менеджменту у сфері цивільного захисту, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, УКРАЇНА, м.Львів, вул. Клепарівська, 35
E-mail: martyn_olga@ukr.net

The article describes the essence of information security as part of the national security.

Key words: security, information security, national security

Проблема національної безпеки України є особливо актуальною як сьогодні, так і в контексті подальшого загально цивілізаційного розвитку країни. «Національна безпека України – це захищеність життєво важливих інтересів людини, громадянина, суспільства та держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, сучасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам» [8]. Закон України «Про основи національної безпеки України» визначає інформаційну безпеку важливою складовою національної безпеки. Важливість інформаційної безпеки пояснюється тим, що, по-перше, національні інтереси, загрози їм, управління цими загрозами реалізуються тільки через інформаційну сферу; по-друге, людина та її права, інформація та інформаційні системи та права на них – це основні об'єкти не тільки національної безпеки в інформаційній сфері, але й основні елементи всіх об'єктів безпеки в усіх галузях; по-третє, інформаційна складова є притаманною будь-якій сфері життєдіяльності суспільства.

Об'єктами інформаційної безпеки є людина, суспільство та держава, забезпечення їхніх інтересів є завданням інформаційної безпеки.

Інформаційна безпека розглядається через призму різноманітних аспектів функціонування суспільства: соціального, політичного, оборонного, економічного, науково-технічного тощо. Тому поняття «інформаційна безпека» не може бути однозначно трактована в науковій літературі. Наведемо найбільш поширені точки зору, які зустрічаються наукових джерелах.

1. Інформаційна безпека як стан захищеності інформаційного простору. На думку О.В. Литвиненка, інформаційна безпека – це захист інформації, захист і контроль інформаційного простору, забезпечення належного рівня інформаційної достатності [5, с. 10].

2. Інформаційна безпека як стан захищеності суспільства, особи і держави. Так, Б. Кормич звертає увагу на те, що інформаційна безпека – це стан захищеності встановлених законодавством норм та параметрів інформаційних процесів та відносин, що забезпечують необхідні умови існування людини, суспільства і держави як суб'єктів цих процесів та відносин [4, с. 92].

3. Інформаційна безпека як захищеність інтересів. Зокрема, М.М. Присяжнюк і Я.І. Белошевич вважають: «Інформаційна безпека – стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, при якому запобігається нанесення шкоди через: неповноту, невчасність та

невірогідність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки застосування інформаційних технологій; несанкціоноване поширення, використання, порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації» [9, с. 44]. Така точка зору поширена в науковій літературі [1, с.72; 2, с.39].

4. Безпека як специфічна діяльність. Так, Р.А. Калюжний вважає, що інформаційна безпека – це вид суспільних інформаційних правовідносин щодо створення, підтримки, охорони та захисту бажаних для людини, суспільства і держави безпечних умов життєдіяльності; суспільних правовідносин, пов'язаних із створенням, розповсюдженням, зберіганням та використанням інформації [3, с. 108]. Інформаційну безпеку як специфічну діяльність, тобто функціональний підхід до розуміння інформаційної безпеки відстоює В.А. Ліпкан [6, с. 204].

Наявність в літературі різних підходів до інформаційної безпеки свідчить про те, що, інформаційна безпека, по-перше, є багатоаспектною і багатовимірною, по-друге, стосується всіх сфер суспільного життя, по-третє, пов'язана з урізноманітненням і збільшенням кількості потенційних загроз і дестабілізуючих чинників. «Інформаційну безпеку не можна розглядати як окремих стан – вона має враховувати майбутнє. Отож її слід розглядати крізь органічну єдність ознак, таких як стан, властивість управління загрозами та небезпеками, за допомогою якого забезпечується обрання оптимального шляху їх усунення і мінімізації впливу негативних наслідків» [7, с. 7].

Література

1. Баранов А. Информационный суверенитет или информационная безопасность / А. Баранов // *Національна безпека і оборона*. – 2001. – № 1. – С. 70-76.
2. Богущ В.М. Інформаційна безпека держави / В.М. Богущ, О.К. Юдін. – К. : МК-Прес, 2005. – 432 с.
3. Калюжний Р.А. Координація діяльності органів влади у боротьбі з організованою кіберзлочинністю / Р.А. Калюжний, В.С. Цимбалюк // *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією*. – 2002. – № 6. – С. 105-111.
4. Кормич Б.А. Організаційно-правові основи політики інформаційної безпеки України: дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07. – Одеса, 2004. – 427 с.
5. Литвиненко О.В. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки у пострадянських країнах (на прикладі України та Росії) : Автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04. – К., 1997. – 18 с.
6. Ліпкан В.А. Національна безпека : навч. посіб. / В.А. Ліпкан. – К.: 2009. – 576 с.
7. Логинов О.В. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки органів виконавчої влади : Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. – К., 2005. – 22 с.
8. Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс] : Закон України № 964-IV від 19.06.2003 р. – Режим доступу // [http : // www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/964-15](http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/964-15).
9. Присяжнюк М. М. Інформаційна безпека України в сучасних умовах / М.М. Присяжнюк, Я.І. Белошевич // *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. – 2013. – Вип. 30. – С. 42-46.